

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

FORAN LANDSMØTET

Møre og Romsdal AP,

Med forbehold om endringer

4. juni 1994

Partifeller,

La meg benytte anledningen til å gratulere dere med valget i fjor høst. På denne tiden i fjor var vi av andre nederlagsdømt - men innad i partiet var stemningen god. Vi følte at noe var på gang. Dere gjorde en kjempejobb og kan være stolte av å ha mobilisert - og overrasket alle - med fire på Stortinget fra Møre og Romsdal. Slike resultater kommer ikke av seg selv. Det ligger godt politisk arbeid og skikkelig organisatorisk håndverk bak.

Men det er ikke mye tid til å hvile på våre laurbær. Vi er nå inne i et ganske spesielt politisk år - for Arbeiderpartiet og for Norge. Vi skal i løpet av høsten gjennom en av de viktigste politiske debattene vi har hatt på lenge. Vi skal avgjøre Norges tilknytning til det samarbeidet som er etablert mellom de europeiske land. Om fjorten dager skal vårt Landsmøte ta stilling til forhandlingsresultatet og Arbeiderpartiet gi velgerne sin anbefaling.

Vi har vært gjennom en omfattende europa-debatt i partiet, et klart flertall på landsmøtet gikk inn for at vi skulle søke medlemskap i EU. Bakgrunnen var en dramatisk endring på vårt eget kontinent - at Berlin-muren var falt, Sovjetunionen var i oppløsning. Vi opplevde at våre nøytrale, nordiske naboer hadde valgt å søke medlemskap.

Da Landsmøtet anbefalte å søke om medlemskap, var det fordi vi trodde på forpliktende samarbeid mellom landene i Europa - og fordi vi ville undersøke mulighetene for å være en del av dette samarbeidet.

I arbeiderbevegelsen har vi alltid vært internasjonalt orientert. Vi vet at felles problemer må løses i fellesskap og ikke ved at hver enkelt tar seg til rette. I dag er landene vevet enda tettere sammen enn noen gang. Ikke noe land kan stole bare på egne krefter. Vi sliter med de samme problemene og står overfor de samme utfordringene. Ideen om at hvert enkelt land kan styre alene, har aldri vært så fjern som i dag - da vi påvirkes så sterkt av hva andre gjør eller ikke gjør. Og det siste er ofte verst.

Den bærende ide ved Den europeiske union er et forpliktende samarbeid mellom selvstendige land. Det sprang ut av de erfaringer som to verdenskriger med utgangspunkt i europeiske interessekonflikter ga. Ideen var ikke bare å forhindre en ny krig, men å gjøre en ny krig umulig. EU et samarbeid som uttrykker at Europa i annen halvdel av dette århundre er i stand til å samordne sine interesser og løse sine konflikter på en fredelig og demokratisk måte. Ikke ved at de store og

sterke tar seg til rette. Det er et samarbeid som er blitt fylt med innhold i takt med medlemslandenes ønsker og behov.

Det har aldri vært slik i Europa at det er vi og dem. Flere hundre års historie har vist at det er oss. Ingen har fast plass i et rolig hjørne av Europa der de kan si at her er vi trygge. De to verdenskrigene hadde ikke sitt utspring i Norge. Men begge berørte oss sterkt.

Gjensidig avhengighet er et enda sterkere kjennetegn ved dagens Europa. Vi lever i det jeg vil kalle et europeisk skjebnefellesskap. Men - det er ikke nytt. Opp gjennom århundrene greide ikke Europa å sikre freden mellom nasjonalstatene. Landene beskyttet seg mot hverandre fordi ingen kunne være trygge på at spillereglene ble fulgt. Da ble den ene stats beskyttelse av seg selv lett oppfattet som en trussel av andre. Landene ble viklet inn i rustningskappløp og tragiske kriger.

Dette er en viktig del av europeisk historie. Vaclav Havel, sier det slik: Tanken om Den europeiske union har ikke falt ned fra himmelen. Den har vokst naturlig fram av en forståelse for Europas historie og skjebne.

Vi er alle forskjellige, sier Havel. Men vi er i samme båt. Vi kan strides om vår plassering i denne båten, men vi kan også rådføre oss med hverandre om dette i fred.

Det er dette Den europeiske union handler om - om europeiske, demokratiske land som samarbeider for å løse uenighet og konflikter. Som samarbeider for bedre å kunne møte de problemer og utfordringer - som i så stor grad er de samme.

Det er et samarbeid der nasjonale og regionale særtrekk og mangfold kan bevares og utvikles, nettopp fordi landene har skapt en arena der de er i stand til å finne løsninger som ivaretar viktige behov og interesser for det enkelte land og for fellesskapet innenfor en fredelig og demokratisk ramme.

EU handler om den neste etappe i demokratiets historie: Å bygge ut demokratiet også mellom landene. Hva vi får til i Norge er viktig. Vi vil ha levende demokrati og folkestyre ute i folks hverdag. Vi må mobilisere våre nasjonale krefter for å ta felles løft for levende bygder, levende industristeder og levende byer. Men så må vi spørre: Er dette nok? Må vi ikke også styrke demokratiet og evnen til fellesskap og ansvar i en enda videre ramme?

Det er denne bærende ide - at vi trenger demokratisk styring og forpliktende samarbeid også utover landegrensene - som ligger bak vår beslutning om å søke medlemskap. Dette har vi ikke forhandlet om, for dette støtter vi og dette ønsker vi å være med og videreutvikle.

Hvilke politiske problemer er det som har opptatt oss her hjemme aller mest de siste årene? Arbeid for alle, trykgheten for våre velferdsordningen, miljøproblemene og fred og sikkerhet.

Det er de samme utfordringer alle andre land i Europa også sliter med. Vi ser nå at ledigheten synker her hjemme, mens nesten alle andre europeiske land sliter med en langt høyere ledighet. Diskusjonen om hvordan vi skal sikre inntektene for å opprettholde velferdsordningene våre - foregår i mange europeiske land, ikke minst i våre nordiske naboland. Miljøproblemene kan vi bare løse i fellesskap med andre. Og vår sikkerhet er uløselig knyttet sammen med hele Europas sikkerhet.

Siden 1986 har vi stått på for å rette opp norsk økonomi. Det har ikke alltid vært noen dans på roser å holde stø kurs. men nå ser vi resultatene. Optimismen er på vei tilbake. Antall arbeidsplasser vokser. I fjor var det 21.000 flere som fikk et nytt arbeid å gå til. Denne utviklingen ser ut til å fortsette. Tallet på ledige går nedover. Og det er antallet faste, ordinære arbeidsplasser som øker. Denne oppgangen kommer fordi vi har fått orden på norsk økonomi.

For det første har vår solidaritetslinje gitt oss den laveste prisstigningen siden 60-tallet. Dette har gitt folk mer å kjøpe for. Selv små lønnstillegg gir noe igjen fordi prisstigningen er lav.

For det andre har rentene gått mer ned hos oss enn i de aller fleste andre land. Det skyldes at de som låner ut penger har en grunnleggende tillit til norsk økonomi. Det merker bedriftene som vil investere, og det ser vi alle i form av billigere lån til bolig.

For det tredje har vi vært villige til å legge om noen av de offentlige utgiftene fra overføringer til bransjer og personer til aktive tiltak for sysselsettingen. Vi bruker i dag over 6 milliarder kroner mer, sammenliknet med 1990, til aktive tiltak - i eldreomsorgen, til samferdsels- investeringer, til utdanning og til miljøtiltak.

For det fjerde har vi vært villige til å bruke de offentlige budsjettene aktivt for å hindre at ledigheten vokste for sterkt. Det har ført til økte underskudd på statsbudsjettet, men det har også gitt arbeid til flere. Det gjør at vi nå kan redusere underskuddene igjen. Mens store budsjettunderskudd rir mange europeiske land som en mare, klarer vi nå gradvis å redusere underskuddene samtidig som sysselsettingen øker. Skal vi sikre det vi har oppnådd må vi holde stø kurs. Vi må styre mot en økonomi i balanse, en økonomi som kan tåle en støyt når tidene blir vanskeligere.

Alt det vi har gjort i disse årene kunne vi også gjort som medlemmer av EU. De som sier at EU-medlemskap vil hindre oss i å føre en politikk for full sysselsetting tar rett og slett feil. Når EU-landene har satt som mål at landene skal få bedre orden i sin økonomi, er det jo for at også de skal få ned ledigheten. De målene de har satt for prisstigning,

budsjettunderskudd, rentenivå og offentlig gjeld - de er Norge allerede godt innenfor. Det vi nå må håpe på er at også EU-landene lykkes med å få orden i økonomien, for det vil gi større stabilitet og trygghet for europeisk økonomi som vi er en del av. Det vil gjøre det lettere å bekjempe ledigheten også hos oss.

Derfor har vi sluttet oss til disse målene, for den økonomiske også om en felles valuta. Hvis EU-landene lykkes, vil det bety at vi får større økonomisk stabilitet i Europa. Det var den situasjonen vi hadde på 50- og 60-tallet. Da var det regelen og ikke unntaket med lav inflasjon, budsjetter i balanse og full sysselsetting. Det er i alles interesse at vi kan komme tilbake til denne stabiliteten i Europa - og bort fra 70-, 80- og 90-årenes svingende valutakurser, økende ledighet og store budsjettunderskudd.

Likevel kan landene prioritere ulikt på hjemmebane. Det vil fortsatt være stor forskjell på skatte- og fordelingspolitikken til en sosialdemokratisk regjering i Danmark og en konservativ regjering i Storbritannia. Og derfor vil det være like stor forskjell som nå på den politikken Arbeiderpartiet og Høyre vil gå inn for i Norge - enten vi står innenfor eller utenfor EU.

Ved medlemskap i EU får vi sikkerhet for at alle våre varer kan selges tollfritt. Vi får være med når beslutninger fattes - om skipsfart, landbruk, fisk, energi og alt annet som er viktig for oss. Vi får tryggere rammer for å føre vår egen politikk videre. Har omverdenen og norske bedrifter tillit til vår politikk, da kommer investeringene og da sikrer vi arbeidsplassene.

Vi har grunn til å være stolte av den politiske styringen av Norge som Arbeiderpartiet gjennom dette århundre har gått i bresjen for. Vi har klart å forene sunne økonomiske prinsipper med en offensiv bruk av offentlige ordninger og budsjetter. Vi har utviklet velferdsstaten i takt med de økonomiske mulighetene, og vi har utviklet disse mulighetene gjennom aktive investeringer i utdanningssektoren, på samferdselssiden og i næringslivet. Dette var oppskriften for Nygaardsvolds regjering, for Gerhardsens, for Brattelis, for Nordlis og nå for oss.

Det har aldri vært noen tvil innen Arbeiderbevegelsen om at velferden, den må vi finansiere selv. Ingen nasjon kan i det lange løp låne seg til velferd. Ingen ny virkelighet eller ny tid kan endre på nettopp dette forholdet. Sånn er det i husholdningene, sånn er det for Norge. Derfor har solidaritetsalternativet vårt de samme grunntrekkene som partiet alltid har hatt for sin politikk: Styrke produksjonsevnen i samfunnet og i næringslivet vårt, styrke den offentlige sektoren, gi folk økt velferd og ikke minst satse på utdanning og investeringer - satse på å bygge landet.

Dette er den sosialdemokratiske modellen. Det er den vi skal føre videre som parti og nasjon, det er den vi vil kjempe for sammen med våre søsterpartier i de andre europeiske landene. Noen sier at dette ikke vil føre oss særlig langt, at det nærmest vil være fåfengt og at vi bør innse vår begrensning og konsentrere det sosialdemokratiske prosjektet til å gjelde bare oss her i Norge. Jeg vil snarere si det motsatte. Skal vi lykkes med

våre politiske hovedmål om økt sysselsetting og et bedre miljø, trenger vi mer sosialdemokrati på det internasjonale planet, ikke mindre. Dette vet også fagbevegelsen, her hjemme og i EU-landene. Det vi trenger er et solidaritetsalternativ for hele Europa. Det er dette sentralstyret har arbeidet med og som vi skal behandle på Landsmøtet om fjorten dager.

Vi må aldri glemme at den sosialdemokratiske modellen ikke er noen selvfølge. Dess sterkere gjennomslag den sosiale dimensjon får i de land vi handler med, jo sterkere vil også våre velferdsordninger stå. Utfordringen ligger i å få andre land til å trekke i samme retning som oss - for sysselsetting, velferd og miljø. Vi er stolte av velferdsmodellen vår. Ja, tenk tanken: Hva om det verden i dag kaller den skandinaviske modellen, om ti år bli kalt den europiske modellen!

Hva er så alternativet til medlemskap?

Da vi forhandlet om EØS-avtalen mente vi at avtalen kunne stå på egne ben og at den kunne være et alternativ for vår tilknytning til EU. Den vurderingen kan vi stå ved, og den er det bred oppslutning om i Arbeiderpartiet.

Men samtidig må vi huske: EØS er svar på de utfordringene som kommer fra det indre marked. Dette utvidede samarbeidet mellom EF og EFTA var svaret vi utviklet i 1988-89 for å sikre våre bedrifter like muligheter som konkurrentene i EF. Det var en riktig vurdering - det ser vi dag. Allerede lenge før avtalen trådte i kraft ved årsskiftet har avtalen gitt norske bedrifter en forutsigbarhet som er avgjørende for investeringer som igjen er en forutsetning for sikre og varige arbeidsplasser.

I stor grad ivaretar EØS-avtalen behovet for at vårt næringsliv skal ha de samme konkurransevilkårene som de som deltar i det indre markedet i EU har. Likevel gir EØS-avtalen bare svaret på en del av de utfordringer vi står overfor.

EØS-avtalen gir oss framfor alt ikke like stor politisk medinnflytelse på utformingen av de rammevilkårene som skal gjelde i det store europeiske markedet. Vi må huske på at EØS-avtalen bygger på et topartssamarbeid mellom EU og EFTA-landene. Nå ser vi at fire av de syv landene som utgjør EFTA, har søkt om medlemskap. Det er vanskelig å se for seg hvordan det likeverdige samarbeidet mellom EU og EFTA vil fungere hvis bare Island, Liechtenstein og Norge blir stående igjen som medlemmer av EFTA. Selv om vi da fremdeles kan støtte oss til det EØS-regelverket som vi i sin tid ble enige om, er det ikke vanskelig å se at tyngdepunktet vil forskyve seg kraftig i vår disfavør.

Vi vil alvorlig svekke vår medinnflytelse i forhold til nye temaer eller forhandlingsområder som kan komme opp mellom EU og EFTA. Det kan da dessverre bli slik at vi i Norge i større grad passivt må tilpasse oss vedtak som er gjort i EU. For det er jo ikke slik at vi står overfor valget om enten å være medlem av EU eller å stå upåvirket utenfor. De

beslutningene som fattes i EU vil uansett om vi er medlemmer eller ikke, få store konsekvenser for oss. Spørsmålet er om vi ønsker å være med å påvirke disse beslutningene eller ikke.

Hva har så dette med sysselsetting og velferd å gjøre? Jo, EØS-avtalen gir oss for eksempel ikke tollfri adgang til det europeiske markedet for våre bearbejdede fiskeprodukter. Dere som er her, vet hvor viktig det vil være både for denne landsdelen generelt og for sysselsettingen - ikke minst for kvinner.

I går besøkte jeg Sunnmørsfisk i Fosnavåg. Denne bedriften har økt arbeidsstokken med 40 etter EØS-avtalen og regnet med å utvide med 20 til i høst. Men de ser enda større muligheter hvis Norge blir medlem i EU.

En aktiv velferdspolitik

Det er ikke overraskende at mange også i EU-debatten reiser spørsmål om hva som vil skje med velferdsordningene våre i tiden som kommer. Dette står sentralt i vår bevissthet - og har med selve tryggheten å gjøre. Men velferdssamfunnets framtid er først og fremst avhengig av to forhold: Vår politiske vilje til å prioritere velferdsordningene og vår økonomiske evne til å bære utgiftene til dem.

Dersom et EU-medlemskap ville bety at vi svekket velferdsordningene våre, hadde ikke jeg kunnet anbefale norsk medlemskap. Utformingen av velferdsordningene våre - trygdesystemet, helsevesenet, barne- og eldreomsorgen - vil vi i Norge bestemme over selv, uansett medlemskap eller ikke.

At velferdspolitikken er et nasjonalt anliggende er helt naturlig. EU-samarbeidet dekker først og fremst områder der det er behov for forpliktende samarbeid på tvers av landegrensene, områder det skal fattes felles beslutninger om. Avgjørelser som best kan løses nasjonalt eller lokalt, skal ikke tas på EU-nivå. Vi trenger ikke sitte i møter med andre land for å bestemme norsk pensjonsalder eller sykelønn. Det er våre egne politiske valg - lokalt og nasjonalt.

I den grad EU-landene kan sies å ha en felles politikk på velferdsområdet, er det for å hindre såkalt sosial dumping. Sosialprotokollen i EU gir større mulighet for at partene på europeisk nivå kan sikre standarder som ivaretar faglige rettigheter og trygge arbeidsvilkår. Innføringen av minimumsstandarder - eller det som nå kalles en sosial sokkel - er en forutsetning for å motvirke at bedrifter skaffer seg konkurransefordeler ved å kutte på lønn og sosiale rettigheter. Ett eksempel på en slik minimumstandard er pålegget om å innføre minst 14 ukers lønnet svangerskapspermisjon. Det førte til at enkelte land måtte øke sin svangerskapspermisjon. Men alle som har bedre ordninger - slik vi har - selvfølgelig beholder disse.

Men - vi er jo helt avhengige av vår økonomiske evne til å bære de utgiftene som en aktiv velferdspolitik krever. Her gjelder den samme regelen for Norge som for oss alle; vi kan ikke over tid bruke mer penger

enn det vi har. I en periode kan vi låne, men i lengden kan vi bare stole på egne krefter og de inntektene vi klarer å skaffe oss selv. Slik er det også for velferdsstaten. Vi må faktisk ha råd til å drive en aktiv velferdspolitik.

Derfor har det møysommelige og krevende arbeidet med å rette opp norsk økonomi, vært helt nødvendig for å sikre velferdsstatens framtid. Mens Sverige har måtte gripe til kraftige nedskjæringer i sine offentlige tjenester, har vi her i Norge klart å ri av den lengste internasjonale nedgangskonjunkturen siden krigen uten slike tiltak. Dette har gitt oss rom til å øke svangerskapspermisjonen, fortsette utbyggingen av barnehageplasser, begynne arbeidet med seks-årsreformen som vil gi alle seksåringer et pedagogisk tilbud, og vi er i ferd med å gjennomføre den største reformen av det videregående skoletilbudet siden innføringen av videregående skole her i landet.

Vi har først og fremst et nasjonalt ansvar for å skaffe landet de inntektene som trengs for å trygge velferdsordningene. Men vår evne til å skaffe disse inntektene henger også sammen med vårt forhold til andre land. Medlemskap i EU vil gi oss innflytelse i det samarbeidet som vil forme Europas framtid og som uansett vil bety mye for vår økonomiske utvikling.

Så hevdes det at vi må betale så mye i kontingent at det vil undergrave velferden. Når vi tar hensyn til det som kommer tilbake fra EU gjennom de ulike støtteordningene, skal vi i 1995 betale en kontingent på omlag 600 kroner pr nordmann (omlag 2,5 milliarder kroner). Dette må vi se på som en forsikring og en investering. En investering for å styrke verdiskapningen i norsk økonomi, slik at vi kan få ledigheten ned og trygge velferden.

I Stortingsmeldingen som vi la fram fredag går vi igjennom dette. Kontingenten vil øke noe ut over i 90-åra, slik at den vil utgjøre 3/4 prosent av vårt bruttonasjonalprodukt. For at dette for Norge skal komme ut på pluss-siden, må bruttonasjonalproduktet i vårt etter noen år bli rundt 1,5 prosent høyere ved et EU-medlemskap enn uten. Dette tilsvarer f.eks. en økning i den årlige vekst-takten på en sjuendedels prosent gjennom ti år. Vi regner med at de økonomiske gevinstene ved å bli medlem blir minst så store.

Kort sagt: Medlemskap i EU gir større trygghet for at vi har råd til å betale regningen for velferdssamfunnet. Derfor er det heller ikke slik noen sier, at de økonomiske argumentene taler for medlemskap i EU, mens hensynet til velferdspolitikken skulle tale mot. Økonomi og velferd er uløselig knyttet sammen.

Forhandlingene

Så litt om selve forhandlingene. De dreide seg om å få forståelse for at det kreves spesielle virkemidler for å opprettholde bosetting og levekår i et land med så særegent klima og topografi som vårt. I forhandlingene var ikke oppgaven å kreve varige unntak fra EUs regelverk. Vi har hatt mer ambisiøse mål - nemlig å arbeide for at norske særtrekk blir en del av EU

og ikke et unntak. Det var en forutsetning for oss at Norge bevarer kontrollen over norske naturressurser. Dette var en viktig del av landsmøtevedtaket. Vi måtte finne gode løsninger for fiskeriene, for landbruket og i distrikts- og regionalpolitikken. Ellers hadde det ikke blitt noen avtale.

* Vi har fått våre suverene rettigheter over energiressursene slått fast i traktatteksten.

* Vi har fått til nye ordninger for det nordlige landbruk som vil bli en del av den felles landbrukspolitikk, og egne ordninger også for store deler av landbruket i Sør-Norge.

* Norsk distriktspolitikk vil kunne videreføres uten vesentlig endringer. EU innfører et nytt målområde for støtte fra regionalfondene, der spredt bosetting er kommet til som kriterium for støtte.

* EU-landene har godtatt at våre ordninger for bærekraftig forvaltning av fiskeressursene legges til grunn for EUs fiskeripolitikk i våre nordlige farvann.

Med dette har vi fått en avtale som sikrer grunnlaget for bosetting, sysselsetting og gode vekstmuligheter i hele landet.

Slike løsninger har vi fått, og de er det grundig redegjort for i den Stortingsmeldingen som ble lagt fram i dag. For de som ønsker informasjon, men som ikke vil lese en hel Stortingsmelding, vil det om kort tid bli tilbudt en kortversjon - og den helt gratis!

To områder fra forhandlingene møter særlig interesse i Møre og Romsdal, og det er fiske og landbruk.

Når det gjelder fiske så får vi nå endelig den frie markedsadgangen vi har arbeidet for i så mange år. Det åpner store muligheter som vi må gripe. Jeg hører mange si at nettopp denne landsdelen har det beste utgangspunktet. Er det ikke til og med slik at Herøy er en av de tyngste fiskerikommunene i landet?

Her i fylket finner vi kanskje den mest konkurransedyktige delen av fiskeflåten. Her finner vi viktige mottaks- og foredlingsanlegg, og her finner vi en omfattende oppdrettsvirksomhet. Her finner et driftig markeds- og eksportmiljø både for sild og makrell, klippfisk, saltfisk og lakseeksport. Derfor er lik markedsadgang med 0-toll fra dag 1 en stor og ny mulighet - som dere nok vet å utnytte.

Jeg vet at andre deler av fiskeriløsningen er møtt med skepsis i landsdelen, særlig på grunn av resultatet for makrell. De kvoteandelene vi har fått nedfelt i traktaten er de samme som i 1994, noe som sikrer Norge den største totalandel vi noen gang har hatt, - på over 30%. Likevel mener noen at vi burde ha hatt en langt større andel. Slik jeg ser det ville det være urealistisk å tro at vi skulle kunne oppnå halvparten av makrellkvotene. Det er også vanskelig å se at det finnes vitenskapelig

belegg for dette. Vi forsøkte likevel å få til en høyere andel. Det har vi gjort i en årrekke. Men vi fikk altså ikke gjennomslag på dette området. Jeg tror heller ikke at Norge utenfor EU kunne ha gjort noe særlig med det.

Så har vi dette med at enkelte EU-land får mulighet til å fiske deler av sine makrellkvoter i norske farvann. De får ikke nye kvoter, men altså mulighet til å fiske noe av det de har i våre farvann. Men jeg forstår at dette oppfattes som negativt all den tid norske fiskere har rådet grunnen alene til nå. Men la oss heller ikke glemme at det mange oppfatter som negativt i dag kan se ganske annerledes ut om noen år. Vi må holde åpent for at makrellen igjen kan endre sitt vandringsmønster slik at det en dag er vi som vil ha interesse av å ta noe av våre kvoter i andre farvann.

Noen er også usikre på om EU-fiskerne vil respektere våre reguleringer og kontrollordninger. Her kan jeg være helt klar: Jeg kan forsikre om at norsk kystvakt skal stå godt rustet til å sørge for at reguleringer og kontroll som norske fiskere må følge - også skal gjelde for fartøyer fra andre land. Og vi har fått nødvendig sikkerhet for at fisket i 12-mils sonen også i fremtiden vil være forbeholdt norske fiskere.

I sum betyr fiskeriløsningen store muligheter for Møre og Romsdal. I EØS fikk vi ingen toll-lettelser for sild, makrell og laks, og vi hadde ingen fullgod garanti mot anti-dumping tiltak. Nå får vi ordnede forhold og like rettigheter. Det tror jeg dere her i fylket vil greie å utnytte.

Når det gjelder landbruk har vi fått en løsning som gjør det mulig å sikre et robust landbruk i hele landet. Mye er skjedd i norsk landbruk de siste årene. Den teknologiske utviklingen har gjort det mulig for stadig færre å produsere stadig mere. I 1960 arbeidet det 250.000 i landbruket. I dag er tallet rundt 90.000. Men produksjonen er tredoblet på omtrent det samme arealet.

Denne utviklingen vil fortsette - uavhengig av medlemskap i EU. Vi møter en åpnere verdenshandel gjennom den internasjonale GATT-avtalen. Vårt naboland Sverige senker sine matpriser til EU-nivå allerede til neste år. Derfor må også våre kostnader ned. Det er den utfordringen vi står overfor. Samtidig vil vi ha landbruket som en bærebjelke i bygdepolitikken for å sikre at folk kan bo og arbeide i hele landet.

Vi driver landbruk under andre forhold i Norge enn lenger sør i Europa. Dette måtte vi få forståelse for i forhandlingene. Vi er sikret at vi kan gi varig støtte til norsk landbruk. Noe finansieres fra EU, noe finansierer vi sammen og noe dekker vi selv. Støtteordningen for Nordlig landbruk gjør det mulig å bruke nasjonal støtte opp til dagens nivå i områder nord for 62 breddegrad - og store områder sør for denne breddegraden. Det dekker Møre og Romsdal. Vi vil fortsatt legge vekt på særlig støtte til distriktslandbruket. Vi kan opprettholde hovedtrekkene i produksjonsfordelingen og det vil bli sterkere satsing på miljøvennlig jordbruk og bygdeutvikling. Vi kan også ha nasjonale støtteordningen

utenfor nordlig landbruk, der hvor det er vanskelig å tilpasse landbruket til EUs landbrukspolitikk.

Forbrukerne får billigere mat, og næringsmiddelindustrien billigere råvarer ved medlemskap. Likevel vil det koste en del å opprettholde norsk landbruk og hjelpe næringsmiddelindustrien gjennom en helt nødvendig omstilling. Vi må vente at utgiftene til landbruket over statsbudsjettet vil øke de nærmeste årene, før de så vil gå nedover.

Derfor var det ikke så overraskende at Carl I. Hagen var skuffet over resultatet. Han hadde håpet at EU-medlemskap ville føre til avvikling av støtten til landbruket. Det hadde han ingen grunn til, for et slikt resultat ville aldri en Arbeiderparti-regjering godta. Vi vil gi støtte til norsk landbruk slik at vi kan opprettholde et aktivt landbruk i hele landet. Med dette resultatet kan vi gjennomføre de omstillinger som i alle fall er nødvendige på en måte som samtidig gir norsk landbruk nye utviklingsmuligheter.

Avslutning

Det er viktig at vi fram til folkeavstemningen får en reell debatt om vårt forhold til EU. Det er folkeavstemningen som avgjør om vi skal bli med eller ikke. Det er viktig at vi får en debatt som kan gi folk et grunnlag å ta stilling på, og ikke en debatt som bare skaper større usikkerhet.

EU er et samarbeid mellom land. Dette samarbeidet blir verken mer eller mindre enn det landene gjør det til. Traktattekster og paragrafer lever ikke sitt eget liv. De har bare en mening dersom det ligger politisk vilje bak. Og denne politiske viljen er det de enkelte landene - nasjonalforsamlingene i de enkelte landene - som bestemmer. Samarbeidet gir bare resultater om det er forankret hos menneskene som bor i EU-landene.

Ikke alle som er mot norsk medlemskap i EU ønsker at EU skal forsvinne. De ønsker bare at Norge ikke skal være med. For meg er det like unaturlig å tenke Europa uten Norge som å tenke Norge uten Europa.

Har vi ønsker og mål for framtiden, så skal vi også stå opp for det vi tror på. Ord alene løser ikke problemene. Det kan bare handling gjøre. Hvem skal handle om ikke de europeiske landene i fellesskap?

"Som før" er en tilstand som ikke lenger eksisterer. Å velge å stå utenfor det samarbeidet som er det dominerende i Europa føler jeg er et mer dramatisk valg enn å være med.

De som går så langt at de snakker om et Europa uten EU, vil egentlig tegne et helt nytt Europa på blanke ark. Men - det blir bare teori. Det gir oss ikke noe svar på de utfordringene vi møter. Om EU forsvant, ville det bety at samarbeidet hadde brutt sammen, revet i stykker av interne konflikter. EU vil ikke bryte sammen som følge av at landene ønsker mer samarbeid, men fordi landene vender hverandre ryggen og ser innover mot seg selv.

Et slikt Europa kan ikke være i Norges interesse. Et slikt Europa vil ikke være i stand til å ta felles løft for å få flere i arbeid, for å bedre miljøet eller for å sikre velferdssamfunnet. Et slikt Europa vil være et mer usikkert og utrygt Europa. Det er i Norges interesse at samarbeidet mellom de europeiske landene lykkes. Da er det for meg et naturlig valg å si ja - ja til at vi blir med, så vi kan gjøre vårt for at Europa lykkes.